

Jaroslav Šlechta

Vzpomínky na Černickou oboru

Vzpomínky na Černickou oboru

Jaroslav Šlechta

Kopp nakladatelství

České Budějovice, 2013

Vzpomínky na Černickou oboru

© Ing. Jaroslav Šlechta, 2008

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

První vydání, 2013

Převod do elektronické podoby Petr Řepík

Vydalo nakladatelství KOPP,

Šumavská 3,

370 01 České Budějovice,

tel.: 386 460 474,

e-mail: knihy@kopp.cz;

Internet: www.kopp.cz

ISBN 978-80-7232-449-1

Obsah

Kapitola první: Malý výlet do historie a proč začínat s Černickou oborou	7
Kapitola druhá: Černická obora začíná.....	12
Kapitola čtvrtá: Od II. světové války po zánik obory	42
Kapitola pátá: A jak to bylo dál.....	82
Literatura, fotografie	104

Vždycky jsem toužil po tom napsat něco, v čem se zachytí naše zkušenosti, práce, náš celý život s jeho starostmi, radostmi, úspěchy i chybami, život v době válečné i v té následující pod komunistickou mocí pro snad poučení a pobavení těch, kdo jdou po nás, a také aby nevytizelo z paměti lidí to, co by spolu s námi upadlo v zapomenutí. A toho snad by byla skutečně škoda. Nemohu pominout ani to, že zejména v posledních letech mě mnozí při různých debatách a posezeních, kdy jsem jim vyprávěl o životě z dob minulých a o příhodách, zkušenostech a o lidech z dob mého mládí i dospělosti, zejména z mé kontrolorské činnosti u Státních lesů, vybízeli, abych své paměti napsal.

Naše generace přeče víc než která jiná zažila tak překotné a zásadní změny v životě a společnosti vlivem překotně se rozvíjející vědy a techniky, která nabrala na dynamice jako nikdy předtím. Já přeče pamatuji, když na venkově byl hlavním dopravním prostředkem potahový vůz a tažnou silou kůň, nebo dokonce někde i kravka, potom rozvoj atomové energie – bohužel v první řadě pro válečné účely, televize, mechanizace a automatizace průmyslu, zemědělství, lety do kosmu a přistání na měsíci, rozvoj počítačové techniky a všech vědeckých a technických oborů až po dnešek.

A což ty změny společenské a soubor idejí a systémů! Nacismus, komunismus, železná opona, pád komunismu a charakteristická společnost postkomunistická, to vše je víc, než se kdy vešlo v tak krátkém časovém období do našich dějin a rozvojem sdělovacích prostředků jako by se zmenšila Evropa i celý svět.

Ale člověk, který toto tvoří, využívá a pomocí toho i vládne, zůstal jako jedinec i jako společnost stejný jako v dřívějších dobách. Jen ho všechn ten rozvoj, od něhož čeká výhody pro svůj materiální život, odvádí od hodnot absolutních, které tak výrazně již v životě naší společnosti chybí.

Když jsem sloužil u Státních lesů, neměl jsem na takové dílo dost sil, trpělivosti, času a snad i potřebných zkušeností, ale sliboval jsem si, že až budu v penzi, znovu se k tomuto záměru vrátím. Tehdy jsem měl na mysli především práci odbornou. Proto jsem si schovával své práce kontrolorské i jiné, které jsem v létech své lesnické služby dělal (a těch jiných – plány, rozbory, organizační řády a schémata, ale i různé studie a několik článků do novin a časopisů – nebylo nijak málo), abych je mohl pro svou pozdější odbornou publikační činnost využít.

Od chvíle, kdy jsem odešel do penze, utekly čtyři roky a já jsem se k tomu dávnému přání a záměru za celou tu dobu nevrátil. Jednak proto, že jsem měl zatím dost jiné práce a činnosti, a také proto, že jsem svou touhu po psaní mohl v té době naplnit, neboť jsem byl okolnostmi (na něž ještě dojde) vybidnut, abych napsal jinou – historicko vzpomínkovou knihu ze skautského prostředí o Jihočeské lesní škole,

a jednak proto, že se mi najednou začalo zdát, že vracet se znovu ve vzpomínkách k lesnictví z dob mé služby není ani potřeba, neboť se tam mnohé změnilo.

Ale touha zanechat po sobě něco nejen z naší služby lesnické, ale vůbec z našich životů, mne nakonec přesvědčila, že bude dobré přece jenom se vrátit zpět a nejen o lesnictví, ale o tom všem, co jsme prožili, v čem jsme žili a pracovali, o celé té době napsat pro sebe i pro ty, kdo si to budou chtít přečíst.

Nedělám si samozřejmě nárok na to, že – pokud ji vůbec dopíše – knížka musí být vydána, ale věřím, že i jako rukopis bude moci poskytnout některému z mých synovců a neteří nebo spíše jejich dětem něco užitečného pro jejich život. A kdyby ani to ne, pomůže alespoň mně na konci cesty utřídit si vzpomínky a ohodnotit činy s odstupem let. Snad mi Ten, který řídí osudy lidí, dá dostatek času, abych tento svůj záměr mohl dokončit.

Jsem si současně vědom, že sloh této knihy asi nebude dost vybroušený a skvělý a koncepce vyvážená, neboť nelze pominout mé technické vzdělání, které má jistě při psaní svůj vliv, a téměř čtvrtstoletou kontrolorskou práci u Státních lesů, která mi – kromě někdy až příliš kritického pohledu na život a lidské konání – jistě ovlivnila i slovník a styl, navíc od studentského mládí poznamenaný řeckými a římskými klasiky, dlouhými a často komplikovanými souvětími, který mne provází stále, a ani tyto vzpomínky se mu jistě – jak jsem si právě znovu v tomto odstavci ověřil – nevyhnu.

Ale snad nic z toho nebude nepřekonatelnou překážkou a mé vzpomínky najdou své čtenáře, kteří v nich snad najdou to, co jsem se v nich pokoušel zachytit.

rok 1998

Poznámka k vydání:

„Sluší se poznamenat, že toto povídání o Černické oboře bylo koncipováno jako první část mých vzpomínek na léta minulá. Proto je v něm tolik odkazů na další vyprávění.“

rok 2008

Kapitola první: Malý výlet do historie a proč začínat s Černickou oborou

Jen těžko bych mohl začít své vzpomínky jinak než Černickou oborou. Tam jsem se na hajnici narodil, prožil svá dětská a chlapecká léta a – i když jenom při návratech domů ze škol v Českých Budějovicích a v Praze – i léta dospívání a dospělosti. A nejen pro svou krásu, ale i pro mé lesnické vzdělání se mi tolik vtiskla do paměti a vzpomínek, a i když mne má lesnická služba (tehdy se říkalo zaměstnání a práce) odvála velmi daleko – zejména v prvním desetiletí – stále jsem na Černickou oboru vzpomínal a jak jen to bylo možné, se k ní vracel.

Mohl jsem tak příležitostně jako kontrolor státních lesů v Českých Budějovicích služebně, ale zejména proto, že na sudoměřickém hřbitově leží v hrobce oba moji rodiče i prarodiče z otcovy strany i jeden z dvou mých sourozenců, kteří se narodili před námi a krátce po narození zemřeli. A tam v té hrobce vedle svých rodičů, bych chtěl ležet i já, až mne milostivý Bůh z tohoto světa povolá. Kéž bych, až ta chvíle přijde, byl na ni dobře připraven.

Černická obora to byl tehdy pojem a i dnes, kdy již třicet let obora neexistuje, těm lesům tam lidé jinak než obora neřeknou, a také tak je zaznamenána na mapách.

Když v roce 1569 kupoval Petr Vok z Rožmberka od Švamberků bechyňské panství, kde pak po létech Černickou oboru založil, mělo již toto panství a celý bechyňský kraj dlouhou historii a mnohou změnu majitelů.

První počátky osídlení Bechyně se ztrácejí kdesi v šerém dávnověku, o němž vyprávějí jen pověsti. Jedna z nich je o moudrém a prozíravém lechu Bechovi, který se svým lidem došel až sem, a protože se mu toto místo vidělo jako výhodné, vybudoval na ostrohu, vytvořeném soutokem Lužnice s říčkou Smutnou hradiště. A i když byl tento kmenový vůdce velmi mírumilovný, byl také prozíravý a opatrný a věděl, že musí svůj lid dobře ochránit před nájezdy nepřítele. A proto vybudoval hradiště pevné. Bylo to dobře, neboť prý v roce 805 odolalo i nájezdu vojsk císaře franckého Karla Velikého, který se pevně rozkročil po Evropě. Lechovo hradiště však francká

vojska nedobyla, utrpěla zde velké ztráty a odtáhla. Ale ani pro obhájce nebylo vítězství bez bolestivé ztráty. V boji totiž padl i moudrý a statečný lech a na jeho památku bylo hradiště nazváno Bechyní.

Jiná pověst vypráví o tom, že Bechyni založila sama kněžna Libuše, která jako moudrá a lidu oddaná vládkyně na pražském stolci ráda jezdila po zemi a tam, kde se jí zlíbilo, zakládala i v pustých místech nová sídla, aby si lidé kolem nich stavěli svá obydlí. Není divu, že se jí zalíbilo to kouzelné místo na soutoku Lužnice se Smutnou. Prý se ráda koupala a Lužnice byla k tomu jistě velmi vhodná, neboť její vody byly nejen osvěžující, ale platily i za léčivé. Protékala tehdy přece Lužnice třeboňskými rašeliníšti a z nich přinášela s sebou i léčivé účinky. Odtud tedy dnešní Libušiny lázně.

Uběhlo mnoho a mnoho vody v obou tocích, než se objevují první historicky doložené zprávy. Mezitím na místě bájného hradiště vyrostl hrad a kolem něj vznikla – jak uvádí Kosmova kronika – „provincia Bechinesis“, článek to tehdejší církevní správy. První písemné záznamy o Bechyni a bechyňském panství jsou až z první poloviny 12. století, kdy je doložena držba pražského biskupství, jehož hospodářskou i duchovní správu vykonávali bechyňští arcijáhni (nejstarší z nich doložený v r. 1167 se jmenoval Dětleb). Država tato nebyla na tehdejší dobu nikterak malá. Zahrnovala Bechyňsko a Vltavotýnsko.

Ještě dále na jihu Čech upevňovali svou moc a zabezpečovali svou državu mocní Vítkovci, a to se jistě nemohlo líbit mocnému vladaři „železnému a zlatému“ králi Přemyslu Otakaru II., který to nemohl a nechtěl připustit. To bylo potom důvodem, proč směnil bechyňské panství s pražským biskupem Janem III. z Dražic. Ke směně došlo roku 1268 a hned v tomto roce začal král na „pusté hoře Bechyni“ stavět nový královský hrad. Z toho vidíme, že v těch dávných dobách hrad, který měl nahradit dřívější hradiště, nejen vznikl, ale také dokázal zpustnout; snad proto, že církevním hodnostářům nebylo zvlášť milé žít v hradních komnatách. Kdo ví, jak to skutečně bylo.

Jisté ovšem je, že panství, které získala touto směnou královská koruna, bylo rozsáhlé, neboť kromě výnosů z rybolovů, mlýnů a z přívozu k ní patřily i vsi Hodonice, Nuzice, Netěchovice, Vesce, Doubrava a části vsi Vranova,

Hvožďan, Tuklek a Hostů. V roce 1323 pak přibýly k tomuto panství ještě vsi Radětice, Hvoždany a Křída, které směnil Jan Lucemburský s Petrem z Rožmberka za Bukovsko, Drahotěšice a Neplachov. Jan Lucemburský také povýšil Bechyni na město.

Nad správou královského zboží bděli královští purkrabí. Z historie známe dva, kteří se připomínají při konci 13. století. Byli to bratři Čeněk a Dobeš z Bechyně. Dobeš byl současně purkrabím na Hluboké a v létech 1303–1307 i nejvyšším maršálkem zemským. V tomto úřadě se skutečně pozoruhodným a sobě tragickým způsobem zapsal do historie země.

Stalo se tak při volbě českého krále po smrti Rudolfa Habsburského. Tehdy stáli proti sobě dva kandidáti. Jindřich Korutanský, manžel Anny, sestry Václava IV., proti Fridrichu Habsburskému, bratrovi zemřelého krále Rudolfa, kterého v čele tzv. rakouské strany protěžoval a horlivě doporučoval právě zmíněný zemský maršálek Dobeš z Bechyně způsoby nevybíravými, které byly příčinou jeho konce, nikoliv přirozeného. Podpora Habsburka nebyla z jeho strany nic divného, protože již předcházejícího roku se Dobeš z Bechyně o zvolení zesnulého krále Rudolfa za krále českého významně zasloužil.

O tom, jak k tragickému Dobešovu konci došlo, vypráví ve své „Kronice české“ pan Přibík Pulkava z Radenína. Poslechněme si jeho vyprávění o té dávné historii ze začátku čtrnáctého století, k níž došlo při volbě krále českého po smrti Rudolfa Habsburského:

„Po jeho smrti se sešli páni Českého království do Města pražského, aby zvolili příštího krále. Když ve dvoře pražského biskupa jednali o této volbě, a všichni do jednoho byli shromážděni, jakýsi pán, zvaný Dobeš z Bechyně, navrhl v přítomnosti ostatních, a snažil se ostatní přimět k tomu, aby za českého krále zvolili Fridricha, bratra řečeného Rudolfa, syna zmíněného římského krále Albrechta.

Zatímco se jednání obracelo sem a tam, pan Oldřich, pán na Lichtenburku, z rodu pánů z Ronova, rozčilen, že řečený pán z Bechyně chce učinit panovníkem v Českém království cizince, vykřikl: Jak dlouho, Dobeši, nám budeš určovat krále z rodu nepřátel našich králů? a ihned aniž zcela dořekl tato slova, tasil meč, řečeného Dobeše probodl a v přítomnosti všech pánů

zabil. Podobně v tuže chvíli vnuk zmíněného pána z Lichtenburka, zvaný Krušina, usmrtil vnuka svrchu řečeného Dobeše“.

Co že to tak asi Ronovského pána z Lichtenburku rozlítilo, že se neudržel a tak rychle řečeného Dobeše probodl. Říká se, že na otázku pana Oldřicha mu zpupný Dobeš odpověděl skutečnou urážkou: „Jestliže nechcete mít králem cizince a toužíte-li po králi domácím, snad by bylo nejlépe vypravit opět nějaké posly do Stadic. Třeba tam u volů najdou nějakého chrapouna spřízněného s Přemyslem“. Jakýpak div, že po takové urážce se pán z Ronova neudržel a jak mu ukládala čest tehdejšího stavu a zřejmě i letora, Dobeše probodl, a že v jeho stopách nelenil ani jeho vnuk.

Před rokem 1340 získali bechyňské panství Šternberkové. Prvním byl Štěpán ze Šternberka, ale za války krále Václava IV. s panskou Jednotou se zde usídlil moravský markrabě Jošt a po něm jeho spojenci proti králi, pánové z Kunštátu, kteří zde sídlili až do roku 1414.

V tom roce přešel majetek na pány z Lažan. Ta změna se uskutečnila směnou za jiné zboží. Boček z Kunštátu a Poděbrad vyměnil bechyňské panství s Jindřichem Leflem z Lažan za jeho náchodské panství. Nový rod na Bechyni si pak podle ní upravil své jméno na Bechyňové z Lažan.

V husitských válkách pak i Bechyně několikrát okusila válečné utrpení. V roce 1422 dobyl města – ale nikoliv hradu – táborský hejtman Jan Jiskra z Vícemilic a vypálil je. Hrad, který odolal, hájil hejtman Zdislav z Hartvíkova. Ještě v tom roce se setkáváme se jménem Mikuláše z Černic, vладыky a bechyňského hejtmana, který se odvážil se svou brannou hotovostí vypadnout proti mocnému Táboru. Zmiňuji se o tom proto, že tento vладыka pocházel z Černic, kde měl tvrz, z těch Černic, které daly jméno pozdější oboře, a o nichž bude ještě mnohokrát vzpomenuť. A také proto, že když uvážíme tehdejší vojenskou situaci a moc Tábora a vojenský houfec, který asi mohl postavit, musíme tomuto zemanovi přiznat, že musel mít skutečně velkou odvahu. A to lichotí i tomu, kdo z těch Černic též pochází, i když o celé púltisíciletí později.

Bechyně ovšem klid neměla. O šest let později ji Táboři znovu oblehli a tentokrát dobyli nejen město, ale i hrad, jehož posádku donutili ke složení zbraní. Hejtman táborského vojska byl tehdy Jan Bleha z Těšnova a říká se, že zde padl i Žižkův bratr Jaroslav.